

MUHASEBE MESLEK ETİĞİ¹

Dr. Murad KAYACAN², TÜRMOB 1. Dönem Etik Komitesi üyesi

Anahtar Kelimeler:

Meslek Etiği, Meslek Ahlakı, Kurumsal Yönetim, Finansal Fiyaskolar

TÜRMOB Yöneticileri ile Kongre Yürütme ve Bilim Kurullarına Kongremizin düzenlenme amacını da vurgulayan açılış cümlesi olan “**Güçlü ve Özgür bir Ülke için Muhasebe Kültüründe Devrim**” ifadesi için öncelikle teşekkür etmek istiyorum çünkü bu cümle aslında kişisel ahlak ve etik bilincinin felsefik gelişimi sıralamasında meslek mensuplarımızın yer alması gerektiği yüksek seviyeyi çok net ifade etmektedir. Bu da “**Sürdürülebilir Meşruiyet Yaklaşımı**” seviyesidir. Bu seviye toplumun çıkarlarına hizmetin ön planda olmasını ve bir amaca yönelik olarak bireylerden oluşan bir zümrenin ortaya koyduğu çabanın aslında meşruiyetini çoğunluğun yararı kaygısına dayandırıyor olmasını ifade etmekte olup; bireyin ahlaki ve etik olana ilişkin kişisel gelişiminde yüksek bir duruşu sergilemektedir.

Bilindiği üzere son yıllarda finansal dünyada yaşanan ve benzeri şimdiye kadar görülmemiş büyüklük ve kesafetteki yönetici - denetçi - muhasebeci kaynaklı finansal fiyaskolar sonrasında özellikle gelişmiş ülke toplumları ciddi refah kaybı ile karşı karşıya kalmıştır. Bu nedenle önemi göz ardı edilemez hale gelen ve şeffaflık, hesap verilebilirlik gibi ilkeleri temel alan “**kurumsal yönetim**”, “**sürdürülebilirlik**” gibi ciddi yapısal değişimi ihtiva eden modern kavramlarla çok içiçe olan “**etik**” kavramı ilk ikisine göre çok daha bireysel olup; acılan davalar sonrasında hukuken finansal fiyaskoların sebebi olarak kamuoyu nezdinde tespit ve teşhir edilen Bernie Madoff gibi bireylerde tekamül ettirilmesi icap eden bir algıdır.

Enron-World.com-Parmalat gibi reel sektör şirketlerinde başlayıp oradan finans şirketlerine sirayet ederek Lehman Brother örneğinde olduğu gibi ciddi tasfiye ve batışlara neden olan finansal fiyasko ve kötüye kullanımların aslında kişisel açgözlülük ve ket vurulamayan kişisel hırs kaynaklı olduğu tespit edilmekte olup; yaşananların aslında bir noktaya kadar “rekabetçilik ve kişisel hırsın” övgülendiği serbest piyasa ekonomisi ve kültürünün vazgeçilmez lokomotifleri olan özel müteşebbis şirket ve ticari yapıların tek tek kendi içsel sorunu olarak görülmesi mümkün olamamıştır. Bunun nedeni de yaşanan kötüye kullanım ve finansal batışların sözkonusu şirket ya da ticari birimlerle ilişkide olan tüm paydaşlar açısından nihai tahlilde yarattığı yıkıcı refah ve zenginlik kaybının öncelikle içinde yaşadıkları ülkeler ve akabinde de küreselleşerek bütünselleşmiş ve içice geçmiş tüm finansal dünya üstündeki sınırlar ötesi şaşırtıcı etkileridir. Konuya etik algısının gelişimi açısından bakacak olursak, kişisel ahlak ve etiğe ilişkin insanlık tarihi boyunca yaşanan tekamülün son iki seviyesine her coğrafya da farklılıklar arz etmek kaydıyla ulaşılmış olması nedeniyle yaşanan fiyaskolara topyekün ve bilinçli bir tepki vardır: **Sürdürülebilir Meşruiyet ve Evrensel Yaklaşım.**

Konumuz açısından bakıldığında diğer bir çarpıcı tespit ise muhasebe usulsüzlük ve kötüye kullanımlarının sıkça yaşandığı gelişmiş ve refah düzeyi yüksek ülkelerde finansal raporlama standartları çok yüksek; yatırımcıyı riske karşı koruyacak derecelendirme ve bağımsız denetim faaliyetlerinin çok yetkin olduğu iddialarına rağmen kişisel **İŞ AHLAKI**'nın yaşama geçirilemediği acı gerçeğidir. Yani gelişmiş serbest piyasa ekonomilerindeki kapitalist Batı toplumlarında alınan tüm tedbirlere rağmen **Kişisel Meslek Etiği** kavramsal düzeyde üniversitelerde verilen eğlenceli bir konu olarak kalmaktan öteye geçememiş ve kişiler hırs ve açlıklarını denetlemeyi öğrenememişlerdir.

¹ TÜRMOB tarafından düzenlenen XVII. Türkiye Muhasebe Kongresinde sunulmuştur. (23-24 Eylül 2010, Sheraton, Ankara)

² İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) Eğitim ve Yayın Müdürlüğü Müdürü

1) ETİK KAVRAMININ GELİŞİMİ İLE ÇEŞİTLİ ALANLARDA BENİMSENMESİNE İLİŞKİN TARİHÇE

Dünyada etik değerler dersinin ilk defa müfredatlara girişi incelendiğinde görülmektedir ki öncelikle 1960'larda ABD'de çeşitli işletme ağırlıklı üniversite programlarında '**etik ilkeleri**' ve '**iş ahlakı**' adları altında bağımsız bir ders olarak müfredatlara girmeye başlamış ve hemen akabinde kamusal alanda yapılan mevzuat değişiklikleri ile şirketlerde 'etik komiteleri' oluşturulup 'etik sorumluları' görevlendirilmeye başlanmıştır.

Ülkemizde ise ilk defa **Bilkent Üniversitesi**'nde '**iş ahlakı**' adlı bir ders **İşletme Yüksek Lisans Programında 1992 senesinde** yer almış ve bunu Boğaziçi, ODTÜ, Dokuz Eylül, İstanbul Bilgi ve Erciyes gibi üniversitemiz yıllar içerisinde takip etmiştir.

Keza etik değerlere ilişkin faaliyetlere yön vermek, ulusal ekonomimizdeki şirketlerin uluslararası benzerleri ile rekabetinde katkı sağlayarak bu konuda bir toplumsal duyarlılık yaratmak üzere **Türkiye Etik Değerler Merkezi Vakfı (TEDMER) Mart 2002'de Resmi Gazete'de** yayınlanarak faaliyete geçmiştir.

Mesleki kurallar ya da etik değerlerin yapılandırılarak tüm üyelere duyurulması ve takibine ilişkin olarak yöntemlerin geliştirilmesi aşamasına ilişkin ulusal finans alanında yaygın meslek grupları tarafından atılan adımlar açısından örnek verecek olursak Türkiye Bankalar Birliği tarafından **Kasım 2001'de** duyurulan '**Bankacılık Etik İlkeleri**' ya da **Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kurumlar Birliği** tarafından **Ocak 2002'de** sektördeki paydaşlara duyurulmuş olan '**Sermaye Piyasaları Meslek Kuralları**' sayılabilir.

Ayrıca zaman içerisinde çeşitli sektörlerdeki meslek erbabının sosyal sorumluluk ve etiğe ilişkin bilgilendirilerek gelişmeleri takip edebilmeleri için çeşitli zorunlu eğitim programları da yapılandırıldığı görülmekte olup; örneğin ulusal menkul kıymet sektörümüzde Aralık 1988'den beri düzenli olarak gerçekleştirilmekte olan **İMKB Üye Temsilcisi Programları** başlığı altındaki Hisse Senetleri, Tahvil Bono ve Vadeli İşlemler Piyasalarında çalışacak Üye Temsilcilerini (broker) yetiştiren ve her biri kendi içinde ayrı ayrı yapılandırılan programlarda, "**Mesleki Örgütler ve Etik Değerler**" dersi **Aralık 2000 tarihinden** beri müfredatın ayrılmaz bir parçası olarak yerini almıştır.

Öte yandan özellikle **kamu yönetiminde 'etik davranış ilkeleri'** yapılandırılması ve uygulanması yönünde çok önemli ve örnek bir adım olarak nitelendirilebileceğimiz ve halk nezdinde bürokrat ve kamusal organlara karşı yer yer yükselen rüşvet ve fesat karıştırma iddialarının önüne geçilmesi ve kamusal alandan şeffaflığın sağlanması için **Mayıs 2004'de 5176 sayılı kanun** ile gündeme gelen **Kamu Görevlileri Etik Kurulu**, Nisan 2005 itibariyle çıkarılan bir yönetmelikle kurularak Yönetmelik kapsamında olan tüm kamu görevlilerinin imzalamaları gereken "**Kamu Görevlileri Etik Sözleşmesi**" de oluşturulmuştur.

Özel sektöre de örnek teşkil edecek bu Kurulun ilgili kurucu Yönetmeliğin 25. maddesi gereği etik kültürün yerleştirilmesi geliştirilmesi konusunda her türlü çalışmayı yaparak araştırma, kamuoyu yoklaması, bilimsel toplantı ve benzeri etkinlikler düzenleme ve kamu görevlileri için eğitim programları hazırlama gibi görevleri de mevcuttur. Bu görevlerinin yanında Kurul, madde 28'de ifade edildiği gibi etik davranış ilkelerine aykırı davranış ve uygulamalar hakkında, resen veya yapılacak başvurular üzerine araştırma yapmaya yetkili ve en geç üç ay içerisinde de incelemelerini sonuçlandırmak zorundadır.

Yine aynı kapsamda ülke genelinde yaygın bir örgütlenmesi olan bir meslek kuruluşunun etik farkındalılığı artırıcı çalışmaları açısından örnek verecek olursak başta İstanbul Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası gibi bünyesinde Etik Komitesi bulunduran Odaları ile TÜRMOB'tan bahsetmekte de yarar var. **TÜRMOB**, çeşitli Odalarında gerçekleştirilen çalışmalar ışığında harekete geçerek "**Meslek Ahlak Kuralları İle İlgili Mecburi Meslek Kararı**"nı **18 Ekim 2001 tarihli Resmi Gazete'** de yayımlayarak yürürlüğe sokmuş ve böylece bir ilke imza atmıştır.

Sonrasında da “.. **Etik İlkeler Yönetmeliği**”ni **19.10.2007 tarihli Resmi Gazete**’de yayımlayarak yürürlüğe koyan TÜRMOB, uluslararası çağdaşlarında mevcut olan düzenlemelere benzer bir yapıyı meslek mensuplarına kazandırmıştır.

2) AHLAK VE ETİK BİLİNCİN FELSEFİK GELİŞİMİ

Bilindiği üzere toplumdan topluma değişen ve her bir uygarlığın üzerine kendini ve kültürel gelişimini kurduğu ve genelde üzerine kutsallık atfedilen kaynaklardan beslenen ve insanlık tarihi boyunca çeşitlilik arzemiş olan vicdani ve ahlaki kurallar da etik kuralların oluşturulmasında çok büyük bir önem taşımaktadır.

Kişisel olarak ahlaki ve etik gelişim incelendiğinde bireylerin birbirini takip eden aşamalarla tekamül ettiğini görmekteyiz:

1) Birinci aşamada bireyin doğruyu tercih edip yanlıştan kaçınma sebebi sadece belli bir güce karşı itaatkar olma ve “cezalandırılmama ve zarar görmeme kaygısı”dır. (**Zorunluluk yaklaşımı**)

2) İkinci aşamada sadece zarar görmemek değil aynı zamanda bir ödül ve takdir elde edeceği için birey doğru olanı yapar ve etiğe bir ölçüde yaklaşır. (**Faydacı yaklaşım**)

3) Üçüncü aşama da düşünme kapasitesi biraz daha gelişmiş olan bireyler tek başına yaşamadıklarını fark ederek mevcut kurallara uyum sağlamak adına ve iş arkadaşları ya da diğer çevredeki insanlar tarafından dışlanmaktan çekinerek bilakis “kabul görme” amacıyla doğru olanı yaparlar. (**Çevresel etki yaklaşımı**)

4) Dördüncü aşamada ise bireyler “sosyal bir uzlaşma”nın (zimni anlaşma) gerekliliğinin bilincine vararak sadece içinde buldukları bir grup içinde değil, toplumun içinde yaşadıklarını fark ederek toplumun da beklentilerine karşılık verecek şekilde hukukun belirlediği yani hukuken doğru davranışları sergilemek zorunda kalırlar. (**Hukukilik yaklaşımı**)

5) Beşinci aşamada ise toplumla bir sosyal sözleşmenin mevcudiyeti yani ‘zimni anlaşma’ nedeniyle bireylerin ve bireylerden oluşmuş çıkar grupları ya da şirketlerin varlığının toplumun geneli tarafından desteklenmedikçe, sürdürülebilir olmadığı anlayışı ile birey ve bireylerden oluşmuş tüm birimler herhangi bir kaos ve karmaşanın önüne geçebilmek için “toplumsal mutabakata” uymakta ve böylece toplum vicdani açısından doğru olanı yapmaktadırlar. (**Sürdürülebilir meşruiyet yaklaşımı**)

6) Aslında bireyleri etik değerlerle de buluşturan bu son aşamada ise, bireyler sadece ulusal sınırlar içerisinde toplumun parçası olmadıklarının idraki ile aslında dünyanın bir parçası olduklarını algılayarak küresel ve evrensel manada sürdürülebilir ahlaki kaideleri öğrenip, uygulamak yolunu tercih ederler. (**Evrensel yaklaşım**)

Bu durumda uygulamaya çalıştıkları evrensel değerler bazen yerel değerlerle çatışabiliyor ve içinde bulunulan toplumdan birkaç on yıl ileride olan ayırık bireyler olarak toplum tarafından dışlanabiliyorlar. Söz konusu bireyler, evrensel değerler peşindeki azınlık olarak toplumun geneli için zamanın gerisinde kalmış ahlaki değerlerin ileriye doğru değiştirilebilmesi amacıyla olası tüm toplumsal tepkilere göğüs gerip değişimde öncü rol üstlenebildikleri gibi bu tehtidin üstesinden gelecek gücü bulamayıp toplum dışına itilmeye çalışıldıkları da gözlemlenebilmektedir. Bu durumda oluşan mahalle baskısını göğüsleyebilmek için en azından toplumun geneli tekamülünü tamamlayana kadar tabiri caizse “takiyye yapma” kaçınılmaz hale gelmektedir.

3) MUHASEBE MESLEK ETİĞİNE KAVRAMSAL YAKLAŞIM

Meslek etiği, bir mesleğin icrası esnasında meslek mensuplarının tamamının toplum yararı gözetilerek uyulması beklenen davranış kuralları olarak tanımlanabilmektedir. Durkheim'e göre mesleki etik, her zaman bir grubun eseridir. Mesleki etik, grup onu koruduğu sürece yürürlükte kalabilen ve bireylere emreden, onları şu ya da bu şekilde davranmaya zorlayan, kişisel eğilimlerine bir sınır çizen ve daha ileri gitmelerine engel olan kurallardan oluşmuştur.

Muhasebe meslek etiği ise meslek mensubunun müşterilere, halka ve diğer uygulamacılara toplum yararı açısından yüksek değerlerle ilişkilendirilmiş sorumlu davranışlarla hizmet etmesi demektir.

Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) Eğitim Komitesi, Uluslararası Eğitim Tebliğlerinin Çerçevesinde yer alan "Terimler Sözlüğü"nde, "**Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar**" hakkında şu açıklamayı yapmıştır:

Bir mesleğin üyeleri olarak, Muhasebe Meslek Mensuplarını tanımlayan; mesleki davranış ve özelliklerdir. Bunlar, genel olarak mesleki davranışın ayırt edici özelliklerinin tanımlamada temel olarak alınan davranış ilkelerini (ör. etik ilkeler) kapsar.

Mesleki değerler ise etik kurallar, teknik yeterlik, etik davranış (ör. Bağımsızlık, objektiflik, güvenilirlik ve dürüstlük), mesleki davranış (ör. gerekli özen, zamanlılık, nazıklık, saygı, sorumluluk, ve güvenilirlik), mükemmelliğin sürdürülmesi (ör.; sürekli ilerleme ve hayat boyu öğrenme taahhüdü) ve sosyal sorumluluk (ör.; bilinçlilik ve kamu çıkarını düşünme) taahhütlerini içermektedir.

Görülebileceği üzere mesleki değerler, etik kurallar ve davranışlar, muhasebe meslek mensubunun bu ünvanı taşıyabilmesi için evrensel olmazsa olmazlarıdır.

Öte yandan 3568 sayılı kanunla tanımlanan, Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik mesleklerinin yapılandırılması sırasında **muhasebe meslek etiğine** ilişkin ilk adımlar atılmış ve meslek mensuplarının çalışma usul ve esasları hakkındaki yönetmelikte, meslek etiğine yönelik unsurlar yer almıştır. Çalışma Usul ve Esasları Yönetmeliği'nde de, "Genel Mesleki Standartlar" başlığı ile yedi adet esas belirlenmiştir. Bunlar;

- Mesleki unvan ve yeterlik
- Mesleki eğitim ve bilgi
- Dürüstlük, güvenilirlik ve tarafsızlık
- Sır saklama
- Sorumluluk
 - sosyal sorumluluk,
 - işletme sahip ve yöneticilerine karşı sorumluluk,
 - meslektaşlara karşı sorumluluk
- Bağımsızlık
- Haksız rekabettir.

Çalışma Usul ve Esasları Yönetmeliğın yanı sıra, Sermaye Piyasası Mevzuatı'nda da, meslek mensuplarımızı da bağlayan mesleki etik kuralları görebilmek olanaklıdır.

İlk bölümde bahsedildiği gibi TÜRMOB; Türkiye' de ilk olmak üzere "Meslek Ahlak Kuralları İle İlgili Mecburi Meslek Kararı"nı 18 Ekim 2001 tarihli Resmi Gazete' de yayımlayarak yürürlüğe koymuş ve büyük bir öngörü ile Mecburi Meslek Kararı'nda, meslek etiğine ilişkin dikkat çekici ifadeler yer almıştır.

Ayrıca yine ilk bölümde bahis edildiği üzere mesleğin uluslararası kalite ve esaslarda icra edilmesi amacı çerçevesinde etkin çalışmalar yürüten TÜRMOB, ".. Etik İlkeler Yönetmeliği"ni 19.10.2007 tarihli Resmi Gazete'de yayımlayarak yürürlüğe almıştır. Yönetmeliğın amacı ise tüm üyeleri en üst derecede

mesleki bilgiye sahip, sosyal sorumluluk bilinci olan, etik değerlere bağlı, rekabet anlayışı daha kaliteli hizmet sunumu biçiminde oluşmuş, güvenilir ve saygın bir meslek mensupları kitlesi oluşturmak hedefine ulaşmak için muhasebe meslek mensuplarının meslekî ilişkilerinde uymaları gereken asgari etik ilkeleri belirlemek olduğu görülmektedir.

Yönetmeliğin ilk bölümünü oluşturan, **Kavramsal Çerçevenin;** meslek mensuplarının temel ilkelere uyum ile ilgili tehditleri belirlemeleri, bu tehditleri ortadan kaldırmak veya kabul edilebilir bir düzeye indirmek için koruyucu önlemleri almaları için gerekli bir rehber olduğu görülmekte olup; Yönetmelikte tehditler; kişisel çıkar, yeniden değerlendirme, taraf tutma, yakınlık ve yıldırma amaçlı tehditler şeklinde belirtilmiştir. Kavramsal çerçeve, tehditlere karşı önlemleri belirtirken önceliği eğitim olarak da belirlemiştir.

SONUÇ

Temel ahlaki değerlere dayanak teşkil eden Kutsal Din Kitaplarından “inanç ve iman” “sorgulamaya” ve “toplumsal fedakarlığın” “kişisel çıkar” üstünlüğünü yüzyıllardır öğrenen insanlık bir yandan da laboratuvarlarda Kutsal Kitapları yorumlayan bazılarının engellemesine rağmen cari bilginin sınırlarını ötelemiş ve toplumsal fedakarlığın dışında bireyin yaşama ve gelişimine ilişkin haklarının da önemli bir ahlaki değer olduğunu Jefferson gibi düşün adamları ısrarla vurgulamıştır. Fakat gelinen noktada kişisel açlık ve hırsın frenlenemediği ve özellikle kapitalist ekonomik yapılarda serbest piyasa düzeni içerisinde devletin kamusal denetim işlevini etkin yapamaması nedeniyle finansal fiyaskolar yaşanmıştır. Demekki Kutsal Kitaplarla başlayan ve aile içinde olması gereken doğru ve ahlaklı olma kuralı bireylere yeterince verilememektedir. Zaman içerisinde lisans ve lisanüstü seviyelerinde verilen “ahlak” ya da “etik” derslerinde tüm bireylerde başarı sağlamadığı yaşanan finansal fiyasko ve kötüye kullanım örnekleri ile açıkça görülmüştür.

Bu da her türlü kötüye kullanımın insan doğası gereği olduğunu tekrar bize hatırlatmaktadır. Bu durumda “**karşıdakine güven ama denetle**” parolası ön plana çıkmakta olup; denetleme deyince de gündeme **doğru bilgi ve finansal akışların kaydını ve gereğinde denetimini yapan meslek mensuplarımız** gelmektedir. Çünkü muhasebe mesleği mensupları etik dışı ve mevzuata aykırı finansal raporlamanın önüne geçmesi gereken ilk savunma hattıdır. Dolayısıyla görmekte olduğun baskılarda ve tehditler de düşünüldüğünde kişisel meslek etiğe ve doğru davranış kalıplarına meslek mensuplarımızın öncelikle ihtiyacı vardır.

Öte yandan **Albert Einstein’ın dediği gibi “Ben bireyin ölümsüzlüğüne inanmıyor ve etiği arkasında insan dışı herhangi bir yüksek gücün olmadığı yegane insani algı olarak yorumluyorum”** diyor. Yani bireyin kendi yaşamında refah ve huzur düzeyini arttırması için dikkat etmesi ve diğer bireyleri yönlendirmesi gereken ve çok karmaşık ya da kutsallarla desteklenmesine ihtiyaç olmayan bir algı olarak görüyor! Basit ve yalın !!!

Her alanda olduğu gibi mesleki alanımızda da mensuplarımızın aklından çıkarmaması gereken algı Meslek Etiğine uymanın mesleğimize güveni ve saygınlığını arttırma yanında esas toplumsal refah ve huzur için olmazsa olmaz yalın ve tek çözüm olduğudur. Yani mesleği icra ederken karşılaşılan gerek içerden ve gerekse diğer toplumsal katmanlardan gelen baskı ya da tehditlere karşı sessiz kalmak ya da hukuki mecrakara sorunları aktararak adalet beklemeden önce kendi aramızda verdiğimiz “SÖZ”leri yerine getirip vermeyenleri de önce teşhir sonra da oyundan çıkarabileceğimiz Meslek Etiği uygulamalarına sarılmakta fayda vardır.

Muhasebe Meslek Etiğinin yeni bir konu olması ve gerek mevzuat ve gerekse de uygulamada yeni yeni yer bulması nedeniyle meslek mensuplarımızın aklında ister istemez ortaya çıkan “Haksız Rekabet” ve “Disiplin” mevzuat ve uygulamaları ışığında etik kavramını nasıl günlük hayatına oturtabileceği sorusuna ilişkin olarak elbette TURMOB çeşitli mekanizma ve süreçler oluşturacaktır.

Bu amaçla oluşturulan ilk mekanizma Etik Komitesi olup; **Etik Komitesinin görevleri.**

Yönetmelikle ilgili değişiklik önerileri ile yorum, sirküler ve benzeri konularda çalışmalar yaparak Yönetim Kuruluna sunmaktır.

Tabi bu görevin zaman içerisinde arzu edilen etkinlikte yapılabilmesi için öncelikle Odalar ve TURMOB Yönetimi vasıtasıyla meslektaşlarımızın güncel hayatta karşılaştıkları ve mesleki etiğe ilişkin yukarıda bahsedilen cari mevzuatta yeterince kapsanmamış ya da tam olarak yerini almamış etik ihlali, tehdit ve benzeri hususları, konuya ilişkin talep ve tespitleri ile beraber TÜRMOB Etik Komitesi ile paylaşımları gerekmektedir.

Muhasebe Meslek Etiği uygulamalarına ilişkin küresel muhasebe ve finansal raporlama camiasında "EN ETİK MUHASEBE MESLEK CAMIASI" namıyla anılarak parmakla gösterileceğimiz günlere meslek mensuplarımızı ulaştıracak yeni adımlara ilişkin öngörülerimi de yeri gelmişken paylaşmak isterim:

- 1) Yukarıda bahsedilen geri bildirimler ışığında uygulamada yaşanan sorunları kapsayan ve çok daha yalın bir MUHASEBE MENSUPLARI ETİK KODU metni yine Türkiye'de bir ilke imza atarak başta TÜRMOB Yönetimi olmak üzere tüm meslektaşlarımızın imzası altına alınabilir ve sonrasında tüm Türkiye'de basın ve yayın yoluyla duyurularak içinde bulunduğumuz topluma etik davranma konusundaki kararlılığımız çok daha somut bir şekilde ifade edilebilir.
- 2) İmza altına alınan bu Etik Kodu açısından meslektaşlarımızın ve oluşturdukları ticari yapıların faaliyetlerini inceleyerek olası ihlallerin önüne geçme konusunda katkı sağlayacak "***muhasebe etiği uzmanları***" TÜRMOB tarafından yetiştirilmeye başlanarak camianın bu konuda farkındalığının artırılması ve bilinçlendirilmesi yönünde somut diğer bir adım daha atılmış olur.
- 3) Akabinde de uluslararası çağdaş kurum ve kuruluşlarda örnekleri olduğu gibi imza altına alınan bu metne ilişkin ihlallerin takibi için "özel bir paylaşma ve değerlendirme" süreç kurgulanarak meslek mensuplarımızın aralarında oluşabilecek etik ihlallerinin önüne daha etkin olarak geçilmeye çalışılır.

Böylece TÜRMOB ve meslek mensupları olarak muhasebe meslek etiği konusunda ciddi bir farkındalık ve duyarlılık seviyesine ulaşılarak, "insan tabiatı" kaynaklı kişisel kötüye kullanımlarla daha gerçekçi ve örnek bir mücadele başlatılmış olur.

KAYNAKÇA

Ders Programları:

1. Frank J. Navran (2005); TEDMER Ethics Officer Certification Programme, www.ethics.org
2. İMKB Eğitim ve Yayın Müdürlüğü Üye Temsilcisi Programları, www.imkb.gov.tr

Dergiler:

3. Ethics Today Online, vol. 1: September 2002 to August 2003, October 2003, www.ethics.org

Kitaplar:

4. Türk Sermaye Piyasasında Etik Değerler ve İş Adabına İlişkin Çalışma Kuralları, İMKB Yayınları, 1998, İstanbul
5. Türk Sermaye Piyasasında Mesleki Etik Kurullar & Yatırımcı Hakları, TSPAKB Yayınları, No: 4, Mart 2002, İstanbul
6. Murad Kayacan, **Kurumsal Şirket Yönetimi**, (edit. Prof. Dr. Can Aktan), "Küresel Mali Piyasalarda 'Kurumsal Yönetim' Kavramının Gelişimi ve Ülkemize Yansımaları", SPK Yayınları, no: 196, ISBN: 975-6951-99-0, Nisan 2006, Ankara
7. Murad Kayacan, **Küreselleşen Dünyamızda Yeni Şirket Gündemi: Kurumsal Yönetim**, Türkiye Etik Değerler Merkezi Vakfı (TEDMER) Yayınları No: 1, ISBN: 9944-5996-0-3, Aralık 2006, İstanbul

Kongre Sunuş Kitapları:

8. Murad Kayacan (2006); "Anonim Şirketlerin Sosyal Sorumlulukları ve Etik Değerler", **I. Uluslararası Muhasebe Denetimi Sempozyumu**, İSMMMMO Yayın No: 58

Raporlar:

9. Mesleki Etik Kurallar Komitesi Raporları, İSMMMMO Olağan Genel Kurul Çalışma Raporları 2003/2004/2005, İstanbul

Mevzuat Metinleri:

10. Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşlar Birliği Statüsü, Resmi Gazete No: 24315, Şubat 2001, www.tspakb.org
11. Sermaye Piyasası Meslek Kuralları, TSPAKB Yayınları, Ocak 2002, İstanbul, www.tspakb.org.tr
12. Türkiye Bankalar Birliği Bankacılık Etik İlkeleri, Tebliğ No: 1012, Kasım 2001, www.tbb.org.tr
13. 25/05/2004 tarih ve 5176 sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
14. 13/05/2005 tarih ve 25785 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik
15. SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri, 2003 (2005)